

Egy vitatott fényváltozású csillag

A 2/a és 2/b ábrákon az R Ursae Majoris /Nagymedve/ Mira típusú változócsillag környékét mutatjuk be. Közeliében található az a csillag, amelyet 1972. tavaszán egyik munkatársunk változónak talált. A térkép H. Vehrenberg német amatőr híres fotografikus atlaszának 15. sz. lapja alapján készült, a fényességértékeket J.E. Bortle amerikai észlelő határozta meg.

Az R UMa /103769/ Mira változó fényessége 6,2-13,0 mg között mozog, periódusa 301,3 nap. Maximuma 1972. decemberének elején várható, megfigyelése tehát az év végén eléggé könnyű, bár a Nagy Medve a kora esti órákban még alacsonyan áll.

A fényváltozás gyanús csillagot a térképen kérdőjellel jelöltük. Fényessége a korábbi fotografikus észlelések alapján nem mutat ingadozást, mind az "Atlas Stellarum", mind a jelenlegi adatok 10,3-10,5 körüli fényességet adnak meg. Mivel azonban nem kizárt, hogy szabálytalan változóról van szó, kérjük a 8-10 cm-nél nagyobb műszerrel rendelkező amatőröket, hogy lehetőleg minél gyakrabban és igen gondosan figyeljék ezt a csillagot. A megfigyelési adatokat kérjük Nagy Sándor munkatársunk /Baja, Csillagvizsgáló/, havonta eljuttatni, biztosan kimutatható változás esetén a Meteor is szívesen közli az észleléseket.

F Ó R U M

A "magyar nóváról"

Olvastam levelét a Meteorban a magyar "nóváról". Elismerem, hogy szükség volt a cikk megjelenésére, de sok pontja nem fedí a valóságot. Ön is elismerte, hogy a csillag nóvaként való terjesztése Keszthelyi Sándor hibája, a cikkből mégis úgy tűnik ki, mintha én követtem volna el. A külföldi szerveket Nagy Sándor, Keszthelyi és Papp János értesítette. Az AAVSO egyébként elfogadta a csillagot, mint felételezett változót, és a 103468 UMA jelzést kapta.

1972. okt. 9.

Mezősi Csaba /Pécs/

Megpróbáltam megkeresni és azonosítani a magyar amatőr által észlelt 9,5 mg-os csillagot. Sajnos a koordináták nagyon pontatlanok ahhoz, hogy azt az Atlas Stellarum-ban, vagy a SAO katalógusban megtaláljuk. A kérdéses csillag semmiképpen nem azonosítható.

1972. aug. 25.

Dr. Hans Vehrenberg /Düsseldorf/

Örömmel közöljük Mezősi Csaba munkatársunk, és Dr. Hans Vehrenberg Ur levelét. Ezzel kapcsolatban még a következőket kell megjegyeznem: 1. A Meteor 1972. év 5.sz. 8. oldalán megjelent közlemény eredeti kéziratát magam is úgy fogalmaztam

meg, hogy abból kitűnjék, a téves adatközlésben Mezősi Csaba nem hibás. A kézirat szövegének rövidítésénél sajnos ez a rész értelmileg megváltozott; az elírásért ez úton is kérem M. Cs. szives elnézését. - 2. Amint H. Vehrenberger Úr megfelelő lapján megállapítható, a kérdéses csillag, kb. 10,3 mg fotografikus fényességgel, régebben is fellelhető volt. Hiányzik azonban az AAVSO által kiadott Z UMa térképekről, a tévedést behát ez utóbbiak pontatlansága okozta. - 3. Az AAVSO 1972. szeptemberi, 23.sz. Cirkulárja a kérdéses csillagot már nem jelzi. Egyébként a J. Bortle által megadott koordináták valószínűleg tévesek. Ha a kérdéses csillag helye a térképen jelölttel azonos, akkor koordináti 1950-re: RA = $10^h 38^m 3$, Dekl. = $+68^{\circ} 55'$ /és nem $+68:31/$. - 4. A magam részéről könnyen lehetségesnek tartom, hogy a csillag valóban változó /de nem nóva/, esetleg az U Geminorum /ill. SS Cygni/ típusú eruptív - felvillanó - típushoz tartozik. Rendszeres észlelése mindenképpen felettébb kívánatosnak látszik.

Budapest, 1972. okt. 10. Ifj. Bartha Lajos

A most megindított "FÓRUM" rovatunk mindenkor nyitva áll az érdeklődők közérdekű véleményeinek, vagy ellenvéleményeinek, javaslatainak közlésére. A szűkös terjedelemeire való tekintettel azonban kérjük, hogy a beküldött levelek egy gépelt oldalnál /oldalanként 30 sor/ ne legyen hosszabb.

Felhívás a holdészlelő amatőrcsillagászokhoz

A Hold szerkezeti vizsgálatának érdekében szeretnénk megszervezni a magyarországi észlelő hálózatot. Az érdeklődőknek elküldjük a munkaprogramot és a részletes utasítást. A kiértékelő munkát és feldolgozást Prodán Márton és Elter Tamás végzik. Jelenlegi programunk a Mare Nectaris törérendszerének feltérképezése. Kis távcsővel rendelkező amatőröknek is érdemes jelentkezni, mert e területen egyszerű műszerek is szolgáltathatnak értékes adatokat. Jelentkezni írásban lehet Prodán Mártonnál /az MTA bajai Csillagvizsgálójának címén, Baja, Tóth Kálmán u. 19/, vagy Elter Tamásnál /Baja, Széchenyi u. 3., ill. szeptembertől júniusig Kecskénét, Jókai u. 1/.

Elter Tamás /Baja/

Az összeállító megjegyzése, holdészlelő hálózatunk jelenleg is van, a változó holdfotók és TLP jelenségek észlelésére. Ezeket az adatokat a szonoki Csillagászati Szakcsoport gyűjti 1971. óta /Balázs Sándor Szolnok, VIII. Kender u. 1./, útmutatás és űrlap a Meteor címén igényelhető. Egyes holdterületek részleteinek észlelésében örömmel vesszük a fentebbi felhívást és kérjük az észlelő amatőrök résztvételét.